

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Протокол № ____
від " ____ " _____ 2022 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННЦ Інститут аграрної економіки,
академік НААН

_____ Ю.О. Лупенко

ПРОЄКТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері»

Галузь знань	05 – соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Аграрна економіка
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Основна / Вибіркова

Кількість кредитів ECTS – (3)
Форма підсумкового контролю – залік
Форма навчання – очна, заочна
Мова викладання – українська

Розробник програми і викладач дисципліни:
Столярчук Н.М. к.е.н., старший науковий співробітник Національного наукового центру
«Інститут аграрної економіки»

Передмова

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «аспірантів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти» галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки із спеціальності 051 «Економіка».

Унаслідок всебічної інтелектуалізації світової економіки проблема охорони прав інтелектуальної власності стає більш актуальною, набуває політичного забарвлення і постає складовою частиною національної безпеки держави. Від того, наскільки ефективно функціонує система правової охорони інтелектуальної власності в Україні, залежить міцність інноваційної моделі розвитку економіки нашої держави, її конкурентоспроможність і місце у світовій економіці.

Предметом дисципліни є правовідносини у сфері інтелектуальної власності, відображені у законодавстві; закони у галузі ІВ, об'єкти авторського права ІВ (комп'ютерні програми, бази даних та науково-технічні твори тощо) та патентного права (винаходи, корисні моделі та ін.)

Ключові слова: інтелектуальна власність, комерційне використання, авторське право і суміжні права, науково-дослідні установи.

Міждисциплінарні зв'язки: «Методологія наукових досліджень», «Аграрна інтеграція та продовольча безпека», «Державне регулювання та бізнес-планування», «Аграрна політика і земельні відносини»..

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	05 – соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Аграрна економіка
Науковий ступінь	Доктор філософії
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Основна / вибіркова (на обговорення здобувачів)

Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин:	90
• <i>Аудиторні</i>	8
• <i>Самостійна робота</i>	82
У складі аудиторних годин:	
• <i>Лекції</i>	4
• <i>Практичні (семінарські)</i>	4
Курс, на якому викладається дисципліна	
Вид підсумкового контролю	Залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета освоєння дисципліни «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері» - формування кваліфікаційних знань, умінь, практичних навичок і компетенцій для подальшої професійної діяльності випускника в сфері організації створення, використання та правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Завданнями освоєння дисципліни є:

- засвоїти фундаментальні поняття у сфері інтелектуальної власності;
- навчити здобувачів орієнтуватися у видах інтелектуальної власності, її розпізнавальних особливостях;
- розкрити основні теоретичні і методологічні засади процесу управління об'єктами інтелектуальної власності;
- сприяти формуванню у студентів економічного мислення та навичок прийняття обґрунтованих рішень, пов'язаних з інноваційною діяльністю та портфелем прав інтелектуальної власності.

Дисципліна «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері» являє собою додаткову дисципліну, за напрямом підготовки за спеціальністю 051 – Економіка.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- сучасну наукову методологію, нові методи дослідження;
- класифікацію об'єктів інтелектуальної власності; основні концепції та стратегії;
- управління інтелектуальною власністю; світову систему охорони права;
- інтелектуальної власності; інституційно-правове поле функціонування;
- інтелектуальної власності в Україні; основи патентно- ліцензійної політики та здійснення патентних досліджень;
- основи комерціалізації інтелектуальної власності та її маркетингу;
- порядок обліку і оцінки вартості інтелектуальної власності в процесі її комерціалізації;
- основи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, принципи академічної доброчесності.

вміти:

- ідентифікувати і класифікувати об'єкти інтелектуальної власності;
- збирати і аналізувати патентну інформацію для проведення патентних досліджень;
- сформулювати заявку на набуття прав на об'єкт авторського права;
- сформулювати заявку на набуття прав на винаходи і корисні моделі; сформулювати
- заявку на набуття прав на промисловий зразок та на кваліфіковане зазначення
- походження товару; сформулювати заявку на набуття прав на знак для товарів і послуг;
- сформулювати заявку на набуття прав на нетрадиційні об'єкти;

- розраховувати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати економічний ефект від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;
- визначати збитки від порушення права інтелектуальної власності;
- вирішувати проблеми економічного характеру, пов'язані з інтелектуальною власністю.
- фіксувати, опрацьовувати та публікувати результати наукового дослідження.

володіти:

- навиками використання сучасних пакетів прикладних програм для здійснення патентного пошуку.

Навчання дисципліні має на меті розвинути в аспірантів такі компетентності:

Загальні компетентності:

1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність працювати в міжнародному контексті.
4. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності

1. Здатність захищати інтелектуальну власність, зокрема охороняти об'єкти авторського права та суміжних прав.
2. Здатність здійснювати пошук необхідної інформації в науковій і технічній літературі, базах даних та інших джерелах.
3. Здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні плани і проекти з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.
4. Здатність планувати і виконувати наукові, науково-прикладні роботи з використанням сучасних обладнання та методів, інтерпретувати отримані дані на основі сукупності сучасних знань та уявлень про об'єкт і предмет дослідження, робити обґрунтовані висновки.
5. Здатність розробляти та вдосконалювати фундаментальні положення на основі розуміння наукових сучасних фактів, концепцій, теорій, принципів і методів соціальних і поведінкових наук.
6. Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної економіки в контексті загального розвитку науки і техніки.
7. Здатність застосовувати проблемно-орієнтовані методи аналізу та оптимізації економічних процесів, управління виробництвом, мати навички практичного впровадження наукових розробок.
8. Здатність знаходити адекватні шляхи розв'язання наукових проблем у сфері інноваційної діяльності та інтелектуальної власності.
9. Здатність здійснювати комерціалізацію результатів наукових і прикладних досліджень та інновацій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

**4. СТРУКТУРА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері»**

Назва тем	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
<i>Тема 1. Інтелектуальна власність в парадигмі цивілізаційного розвитку суспільства.</i>	1	1	20
<i>Тема 2. Система правової охорони та захисту інтелектуальної власності.</i>	1	1	20
<i>Тема 3. Суть та способи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.</i>	1	1	21
<i>Тема 4. Особливості оцінки та обліку об'єктів інтелектуальної власності, створених за державні кошти</i>	1	1	21
Всього	4	4	82

5. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна, вечірня форма
1.	Тема 1. Легітимне набуття права інтелектуальної власності	20
2.	Тема 2. Історичні аспекти сутності інтелектуальної власності	20
3.	Тема 3. Управління використанням інтелектуальної власності	21
4.	Тема 4. Інноваційна діяльність та трансфер технологій	21

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

За навчальним планом на індивідуальну роботу відводиться 82 годин.

Підготовка до контрольних заходів 6 годин.

Опрацювання окремих тем, які не викладають на лекціях:

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами навчання, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері» є:

метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження);

метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навичок (практична робота, вправи);

метод самостійного засвоєння аспірантами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення облікових задач, написання наукових робіт на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації (в тому числі законодавчих актів) з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навичок (самостійна робота).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється опитуванням на практичних заняттях. Засобами підсумкового контролю є представлення розрахункової роботи, складання заліку.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Поточне оцінювання	Підсумковий контроль	Сума
60	40	100

Для досягнення зазначених вище цілей цикл аудиторних навчальних занять обов'язково повинен доповнюватися самостійною роботою аспірантів.

Структура програми курсу тематичний план навчальну та робочу програми, орієнтований перелік питань для проміжного і підсумкового контролю, рекомендованої літератури.

Тематичний план: дисципліни розраховані на загальну кількість годин – 90; з них 4 год. лекційних, 4 – семінарських і 82 годин самостійної роботи.

Навчальна програма містить перелік тем, що розглядаються в межах курсу та їх короткий зміст.

Робота програми курсу складається з плану лекційних занять та вказівок до самостійної роботи. Крім того, до програми включено навчальні ситуаційні вправи, які охоплюють проблематику лекцій. Програма містить перелік літературних джерел.

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність у науково-дослідній сфері» включає:

- 1) Методичні рекомендації до вивчення дисципліни.
- 2) Опорний конспект лекцій.
- 3) Навчальні посібники, який містить ілюстративні матеріали та матеріали математичних формул, приклади розв'язування, а також практичні завдання для самостійної роботи аспіранта.
- 4) Нормативні документи.

Рекомендована література

Основна література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: Ліга: Закон еліт.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV: Ліга: Закон еліт.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.01.2002 р. № 40: Ліга: Закон еліт.
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р. №3687: Ліга: Закон еліт.
5. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» 21.04.1993 р. №3116 Ліга: Закон еліт.
6. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. №3792-ХІІ Ліга: Закон еліт.
7. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» 16.06.1999 р. №751 Ліга: Закон еліт.
8. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. №3688-ХІІ Ліга: Закон еліт.
9. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» від 15.12.1993 р. №3691-ХІІ Ліга: Закон еліт.
10. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 05.11.1997 р. №621/97-ВР Ліга: Закон еліт.
11. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. №3855 Ліга: Закон еліт.
12. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р. №411 Ліга: Закон еліт.
13. Закон України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» від 07.02.2002 р. №3065 Ліга: Закон еліт.
14. Наказ Фонду державного майна України від 13.12.2005 р. №3162 «Про затвердження Порядку визначення оціночної вартості об'єктів права інтелектуальної власності, що перебувають у державній власності або були створені (придбані) за державні кошти, з метою зарахування на бухгалтерський баланс» Ліга: Закон еліт.
15. Наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. №732 «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів прав інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» Ліга: Закон еліт.
16. Наказ Державного казначейства України від 27.07.2000 р. №68 «Про затвердження Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: Ліга: Закон еліт. – 2004-2012.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2003 р. №1474 «Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів» Ліга: Закон еліт.

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. №611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» Ліга: Закон еліт.
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 р. №830 «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт» Ліга: Закон еліт.
20. Лист Державного казначейства України від 25.08.2005 р. №07-04/1654-6902 «Про постановку на бухгалтерський облік об'єктів права інтелектуальної власності як нематеріальних активів та проведення їх інвентаризації» Ліга: Закон еліт.

Допоміжна література:

1. Гороховатський В.О., Творошенко І.С. Методи інтелектуального аналізу та оброблення даних : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2021. 90 с.
2. Інтелектуальний аналіз даних : навч. посіб. / уклад.: Я. М. Дрінь, І. В. Малик, Ю. А. Літвінчук ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2020. 95 с.
3. Капінос М. М. Інтелектуальна власність: підручник для аспірантів вищих навчальних закладів / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солощук. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 396 с.
4. Мазуренко О.В., Столярчук Н.М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки: аналіз стану. Економіка АПК. 2019. № 12. С. 37.
5. Методологія та організація наукових досліджень в агрономії з основами інтелектуальної власності : навч. посіб. / В. Г. Липовий, О. В. Мазур, М. О. Мордванюк. Вінниця : ВНАУ, 2020. - 242 с.
6. Потехіна В. О. Інтелектуальна власність : Навчальний посібник / В. О. Потехіна. К.: ЦУЛ, 2018. 414 с.
7. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. Булеци С.Б., к.ю.н., доц. Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
8. Садовська І., Матвієць В., Столярчук Н., Козак М. Дослідження ринку наукоємної продукції прикарпатської ДСГДС. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. №2(22). С. 54-63.
9. Сисоєв Ю.О. Широкий Ю.В. Інтелектуальна власність : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2020. 79 с.
10. Столярчук Н.М. Еволюція моделей трансферу технологій. Облік і фінанси. 2018. №1(79). С. 176-180.
11. Столярчук Н.М. Стан інноваційної активності в Україні в порівнянні з країнами ЄС. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. №2 (42). С. 20-29.
12. Столярчук Н.М., Матвієць В.Г., Павлович Н.В., Матвієць Н.М. Концепція інноваційного розвитку сільських територій України. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 40 с.
13. Методичні рекомендації щодо введення інтелектуальної власності в

господарський обіг підприємства. ННЦ «ІАЕ». К.: 2018. 84 с.

14. Методичні рекомендації з комерціалізації інноваційної продукції. ННЦ «ІАЕ». К.: 2018. 40 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України (законодавство): <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>;
2. Сайт журналу «Інтелектуальна власність»: [http:// www/intelvas.com.ua](http://www/intelvas.com.ua)
3. Сайт журналу «Теорія і практика інтелектуальної власності»: <http://www.inprojournal.org/uk/category/archiv-nomeriv/>
4. Сайт Національного офісу інтелектуальної власності: <http://nipo.org.ua/>
5. Сайт Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент): <https://ukrpatent.org/uk>
6. Інституційний репозитарій ННЦ «ІАЕ» (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні матеріали, наукові звіти).